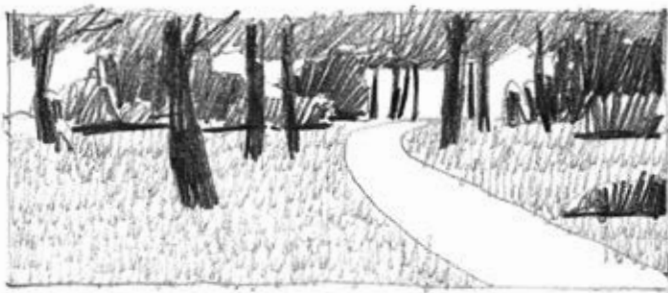

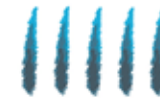
MISLITI TIVOLI

izzivi celovitega upravljanja
mestnega parka

MISLITI TIVOLI

izzivi celovitega upravljanja
mestnega parka

DRUŠTVO KRAJINSKIH ARHITEKTOV SLOVENIJE

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

712.25(497.4Ljubljana)(082)

DRUŠTVO krajinskih arhitektov Slovenije. Strokovni posvet (2018 ; Ljubljana)

Misliti Tivoli : izzivi celovitega upravljanja mestnega parka : [zbornik strokovnega posveta Društva krajinskih arhitektov Slovenije, Ljubljana, 12. oktober 2018 / [risbe Aljaž Babič ; fotografije Luka Vidic]. - Ljubljana : Društvo krajinskih arhitektov Slovenije, 2018

ISBN 978-961-94341-1-6

1. Gl. stv. nasl.

296780032

MISLITI TIVOLI

IZZIVI CELOVITEGA UPRAVLJANJA MESTNEGA PARKA

Zbornik strokovnega posveta Društva krajinskih arhitektov Slovenije
Ustvarjalni center Švicarija, Ljubljana, 12. oktober 2018

<i>založnik:</i>	Društvo krajinskih arhitektov Slovenije Jamnikarjeva 101 SI – 1000 Ljubljana
<i>uredniški odbor:</i>	Tadej Bevk, Luka Javornik, Barbara Mlakar, Maja Simoneti, Dušan Stupar, Tina Trampuš, Gaja Trbižan, Luka Vidic
<i>oblikovanje in prelom:</i>	Luka Vidic
<i>risbe:</i>	Aljaž Babič
<i>fotografije:</i>	Luka Vidic
<i>naklada:</i>	150 izvodov
<i>tisk:</i>	DEMAT d.o.o.
<i>sofinanciranje iz javnih sredstev:</i>	Mestna občina Ljubljana, Ministrstvo za okolje in prostor
	Ljubljana, 2018

Vsebina

Predgovor <i>Luka Javornik</i>	7	Obnova 200 let starega mestnega parka Városliget v Budimpešti <i>prof. Kinga Szilágyi, CSc, DLA</i>	39
Zgodovinski razvoj Tivolija <i>dr. Ines Babnik</i>	9	The Renewal of the 200-year-old Budapest City Park Városliget <i>prof. Kinga Szilágyi, CSc, DLA</i>	43
Tivoli kot vrtnoarhitekturna dediščina <i>mag. Darja Pergovnik</i>	13	Izzivi upravljanja javnih zelenih površin <i>dr. Maja Simoneti</i>	49
Naravovarstveni pomen Krajinskega parka Tivoli, Rožnik in Šišenski hrib <i>mag. Luka Šparl</i>	17	Upravljanje Krajinskega parka Tivoli, Rožnik in Šišenski hrib <i>dr. Andrej Verlič</i>	53
Ekologija mest: zdrava drevesa za zdravo mestno okolje <i>prof. dr. Maja Jurc, dr. Mihaela Škulj</i>	21	Vzdrževanje Tivolija kot dela mestnih zelenih površin <i>Nejc Praznik</i>	57
Kaj je Tivoli? <i>prof. dr. Ana Kučan</i>	25	Park Tivoli kot turistična destinacija in prostor za prireditve <i>mag. Petra Stušek</i>	59
Leipziška krožna promenada <i>Kathrin Franz</i>	31	Misliti Tivoli, risbe Aljaža Babiča <i>mag. Mateja Kregar Tršar</i>	61
Der Leipziger Promenadenring <i>Kathrin Franz</i>	35	Predstavitve avtorjev	63

Predgovor

Luka Javornik, predsednik DKAS

Tivoli je osrednji ljubljanski park. Je pomemben del mesta, urejena in oblikovana narava, ki smo jo meščani sprejeli kot del bivalnega okolja in sklenili ohranjati za javno rabo. Zgodovina Tivolija, razumevanje razlogov za njegov nastanek in osvetlitev njegovih pomenov so pomembno izhodišče za razmišljanje o tem, kako z njim ravnati.

Tivoli je kulturna dediščina, območje ohranjene narave v mestu, prostor spomina, oddiha, rekreacije, športa in številnih načrtovanih in nenačrtovanih dejavnosti. V prvi vrsti pa je mestni park, čigar prostorska in programska odprtost omogočata, da vanj vpisujemo svoje zgodbe.

Park Tivoli je izvirna kompozicijska celota, ki mesto povezuje z gozdnim zaledjem. Travnne ploskve, drevoredi, drevesne gruče, sprehajališča in drugi parkovni motivi so samo na videz samoumevne prvine. Sestavljajo edinstven, skrbno oblikovan prostor, namenjen vsakodnevni oddihu in navdihu.

Na posvetu bomo prav na primeru Tivolija razmišljali o ključnih izzivih sodobnega upravljanja z mestnimi parki. Zakaj je Tivoli za Ljubljano nenadomestljiv? Zakaj parke sploh potrebujemo? Na kakšne načine jih uporabljamo? Kako se današnji način življenja udejanja v zgodovinskem parku? Lahko v mestnem parku, ki postaja ikona, turistična znamenitost in prostor komercializacije, še zagotovimo prostor za praznino, spontanost in nedorečenost?

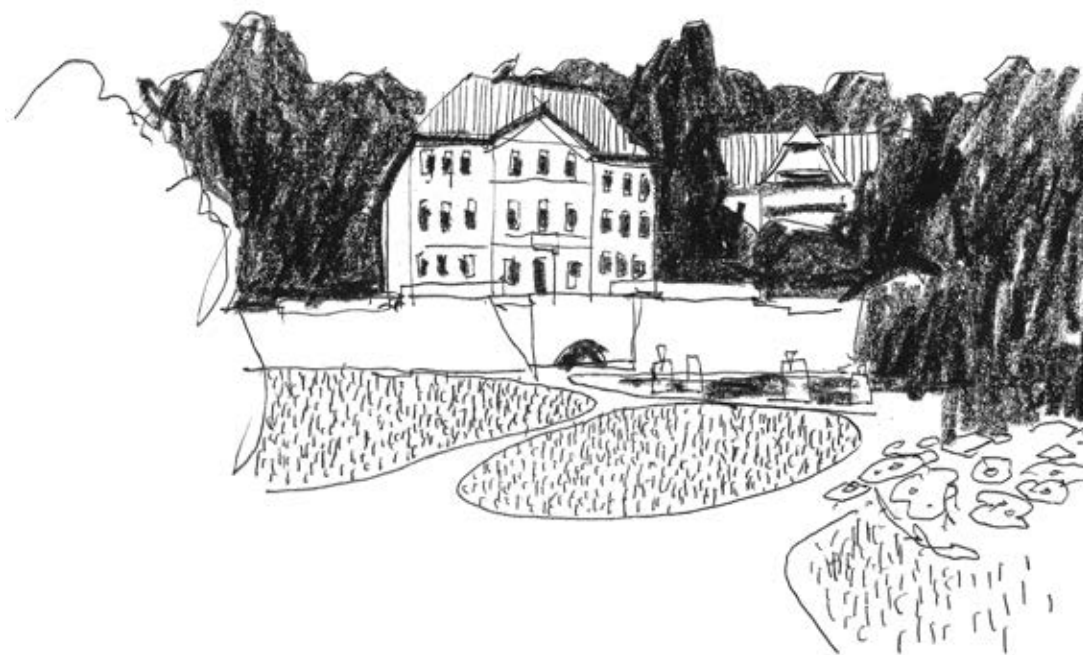
Posvet je priložnost za pogovor med vsemi, ki javni mestni prostor in parke uporabljamo, se z javnimi mestnimi prostori strokovno ukvarjamo in o njih odločamo. Celovito upravljanje mestnih parkov se lahko udejanji le skozi dialog, ki sooča vse strokovne vidike oblikovanja, varovanja in vzdrževanja, usklajeno delovanje upravljaljskih ustanov in pričakovanja uporabnikov.

Zgodovinski razvoj Tivolija

Od priljubljenega sprehajališča do
sodobnega mestnega parka

dr. Ines Babnik

Zgodba današnjega osrednjega mestnega parka se začne na močvirnati površini, zahodno od obzidanega mesta. V srednjem veku obstoj Apfaltrerjevega dvora že govori o prvih vidnejših posegih v prostor, a šele novi vek prinese celovitejše spremembe te zelene površine. V 17. stoletju je bila okolica Tivolskega gradu urejena kot prostor kratkočasje, v 18. stoletju pa grof Lamberg postavi Leopoldsruhe. Prostor današnjega Tivolija že tedaj postane zelena vez med dvorcema pod vzpetino Rožnika ter plemiškimi vrtovi na robu Ljubljane. Z ureditvijo Lattermanovega drevoreda v zgodnjem 19. stoletju pa se zgodi prvi premik k oblikovanju celovitega parkovnega prostora, kot ga poznamo danes.

Lattermanov drevored, ki so ga snovali že Francozi (1813), začeli izvajati Avstrijci in dokončali Ljubljančani, je bil nadvse priljubljeno sprehajališče. Privlačnost Lattermanovemu drevoredu so dajali obronki gozda, razgledi, Tivolski in Cekinov grad, a poleg vsega tega je bil to tudi prostor pod Rožnikom, kjer so bila znana ljubljanska gostišča. Kranjci so se radi zabavali in uživali v senčnatih »vrtovih«
gostišč, med mnogimi naj omenimo samo priljubljeno Švicarijo, ki je nastala na pobudo Kazinskega društva leta 1835.

Sprehajalnim avenijam so nekako po sredini 19. stoletja začeli dodajati večje in manjše oblikovane površine, na primer po letu 1852 oblikovane in urejene površine

ob Tivolskem gradu, ki jih je dal urediti takratni lastnik Johann Joseph Radetzky (1766–1858). S šestdesetimi leti 19. stoletja je Tivoli uradno postal javni park, kar je seveda spodbudilo njegovo celovitejše urejanje. Leta 1864, ko je Mestna občina Ljubljana kupila grad Tivoli, so se začele ureditve, kot so: dodatna okrasitev predela pred Tivolskim gradom s skulpturami in fontano, leta 1870 so zasadili drevored iz divjega kostanja, ki je vodil v mesto, deset let pozneje so uredili bajer s čolnarno, leta 1894 je poleg parka zrasla drevesnica itn. Mestni park je tako pridobival raznoliko vsebino, žal pa je sredi stoletja doživel tudi hud rez, saj so ga železniški tiri odrezali od mesta. To prekinitev so kasneje skušali popraviti z urejanjem podhodov in Jakopičevega sprehajališča.

Na začetku 20. stoletja je park Tivoli dobil novo podobo, ki jo je v glavnem narekoval mestni vrtnar Vaclav Hejnic (1864–1929). Tivoli je tedaj dobil secesijske poteze s cvetličnimi preprogami, z raznimi okrasnimi elementi in s tujimi rastlinskimi vrstami. Mestni vrtnar je tako dal Tivoliju prevladujočo podobo secesijsko obarvanega parka, podobo, ki se je ohranila vse do prve svetovne vojne. Zgodnje 20. stoletje je bilo cvetoč čas za to zeleno površino, ki jo je leta 1908 dodatno obogatila prva galerija oz. razstavna hiša, postavljena na začetek Lattermanovega drevoreda.

V obdobju med obema vojnama so med drugim v parku uredili Jakopičevo sprehajališče (1931–33) in zgradili letno kopališče Ilirija (1929). Po vojni so sledili še drugi projekti, kot so dvorana Tivoli (1965), rekreacijski center z bazeni, telovadnico in savnami (1973) ter ureditev predela okoli vrtnarije sredi devetdesetih let, kjer so prenovili čolnarno ob ribniku, stavbo vrtnarije ter zgradili vkopan servisni objekt, pri prostorski zasaditvi pa so deloma sledili načrtom krajinskega arhitekta Dušana Ogrina.

Kot javni mestni park je Tivoli danes programskega raznolik in nudi prostor za sproščujoč oddih ali aktivno športno dejavnost. Vendar ne smemo pozabiti, da je poleg tega Tivoli tudi oblikovan zeleni prostor, ki se je razvijal skupaj z mestom (ob njem), ima svojo zgodovino, je priča svojim uresničnim in neuresničnim projektom ter skupnosti in posameznikom, ki so ga s svojo voljo skozi čas dopolnjevali.

Tivoli kot vrtnoarhitekturna dediščina

Kulturnovarstvene vrednote parka Tivoli in njihovo varovanje s pomočjo intervencij in prenov

mag. Darja Pergovnik

Začetki formiranja današnjega parkovnega prostora Tivolija, ki predstavlja največji park v Ljubljani, so bili ustvarjeni z oblikovanjem zasebnih vrtov pred Tivolskim in Cekinovim gradom. Dvesto let kasneje sta bila vrtova vpeta v zasnovo Lattermanovih drevoredov, ki je najpomembnejše delo oblikovanja javnega mestnega parka in povezava mesta z zelenimi površinami. Vsa kasnejša obdobja so s številnimi posegi parku prinesla mnogo sprememb in žal tudi degradacij, ki so enovit, jasno strukturiran in neposredno z mestom povezan prostor razdrobile v številne manjše entitete.

Največji prostorski poseg v Tivoliju je bila gradnja železnice skozi osrednji parkovni prostor, ki je bil s progo najprej samo prerezan, kasneje pa odvzet in spremenjen v novo mestno četrt. V medprostore preostalega dela Lattermanovih drevoredov so se sčasoma začele vrivati nove vsebine. Najprej celo nadomestni drevoredi, kasneje pa tudi nove parkovne zasnove in objekti, kot so ribnik, mestna vrtnarija in Jakopičevo razstavišče, ki so park vsebinsko nadgradili. S parkom sta bila manj kompatibilna Ljubljanski velesejem in kopališče Ilirija, ki pomeni začetek

vnosa športnih objektov. Tivoli je s svojimi idejami nadgradil vrtnar Vaclav Hejnic, kasneje pa tudi arhitekt Plečnik, ki je sprva radikalno posegel v Lattermanov drevored in prostor parka, kasneje pa so njegova dela ustvarila novo, danes eno najprepoznavnejših in najbolj varovanih identitet v Tivoliju. V nadaljevanju so bili v parku postavljeni še Hala Tivoli, teniška igrišča, mini golf in plavalni bazen, ki so prinesli dodatne prostorske degradacije. Ne le zaradi pojavnosti same, ampak tudi zaradi namembnosti objektov, ki so jih zaradi spreminjajočih se standardov in potreb vedno znova širili in dopolnjevali na škodo parkovnih površin. Večji prostorski udarec je Tivoli ponovno doživel z ureditvijo Tivolske oz. Bleiweisove ceste, ki je odvzela velik del zelenih površin in hkrati drastično posegla v Plečnikovo promenado, ki jo je presekala in tudi nivojsko ločila od mestnega središča. Z vsemi posegi v medprostore drevoredov sta bili zmanjšani prostorska prepoznavnost in jasnost krajinske slike Tivolija, ki je bila prvotno ustvarjena z Lattermanovimi drevoredi kot osnovnim parkovnim ogrodjem. Edini poseg v zgodovini Tivolija, ki je prispeval k povečanju parkovnih površin, je bilo zaprto območje ob Mestni vrtnariji, ki je bilo hkrati s preoblikovanjem otroškega igrišča spremenjeno v javno parkovno površino.

Po pregledu prostorskega nastanka in razvoja Tivolija se postavlja vprašanje, kako ohranjati zasnovo in objekte kulturne dediščine? Kako vzdrževati obstoječe objekte in usmerjati želje po novih vsebinah, kakšne dejavnosti vnašati v park in kaj bo to prineslo v prihodnosti, saj se je treba zavedati dinamike sprememb, ki so s stališča kulturne dediščine dolgoročno vedno škodile parku. Apetiti po novih športnih vsebinah kvarno vplivajo na historično zasnovo parka, hkrati pa so vsebine namenjene le določenim strukturam uporabnikov.

Kronologija obravnavanih posegov jasno kaže, da ima park dolgo zgodovino in bogato vsebino, ki ju je zato tudi vredno ohranjati. Rekonstruirati je treba zasnove in vsebine, ki jih je Tivoli nekoč že imel in so namenjene najširšemu krogu obiskovalcev. Svetel primer je ponovna ureditev Plečnikovega letnega gledališča, ki je z očiščenjem stihijsko zarasle drevnine dobilo novo podobo in možnost za prvotno dejavnost.

Naravovarstveni pomen Krajinskega parka Tivoli, Rožnik in Šišenski hrib

mag. Luka Šparl

Širše območje Ljubljane, na katerem se nahaja Krajinski park Tivoli, Rožnik in Šišenski hrib, je že dolgo pod vplivom človeka. V desetletjih se je tukaj razvil poseben ekosistem, ki ga zaznamuje povezava med delovanjem človeka in narave.

Krajinski park je bil razglašen leta 1984 in zajema območje Tivolija, Rožnika, Šišenskega hriba in Koseškega boršta. Po Zakonu o ohranjanju narave gre za zavarovano območje lokalnega pomena, vendar spada med širša zavarovana območja, kamor poleg krajinskih parkov uvrščamo tudi regijske parke in narodni park.

Posebnost območja sta dve na videz različni enoti, na eni strani mestni park Tivoli in na drugi sonaravno gospodarjeni gozdovi z otoki travniških, mokrotnih in vodnih ekosistemov ter z bogatim avtohtonim rastlinstvom in živalstvom. Gre za naravovarstveno najpomembnejši del krajinskega parka. Prehod med mestnim parkom Tivoli in preostalim delom je ena najzanimivejših krajinskih estetskih podob na širšem območju. Tako je bil osnovni cilj razglasitve krajinskega parka ohranitev teh posebnosti, ki vzdržujejo ekološke funkcije in vloge, ki jih park ponuja. Med poglavitnimi so možnost za izvajanje okolju prijaznih oblik rekreacije ter doživljanje in spoznavanje narave. Za Ljubljano in njene prebivalce je to območje izjemnega pomena.

Gozdovi, ki predstavljajo »zelena pljuča« Ljubljane, so ostanek nekdanj širokega sklenjenega gozdnega ekosistema v Ljubljanski kotlini. Njihova velikost in kompleksnost sta še ravno dovoljšni, da ohranja samoobnovitveno kapaciteto – s pomočjo človeka. Tukaj najdemo razmeroma naravno ohranjeno vegetacijo, ki jo v glavnem tvorijo kisloljubni gozdovi hrasta gradna in pravega kostanja, gozd bukve z rebrenjačo ter gozd rdečega bora z borovnico.

Na območju krajinskega parka so štiri ožja zavarovana območja: naravni spomenik Pod Turnom (klasično nahajališče evropske gomoljčice [*Pseudostellaria europea*]), naravni spomenik park Tivoli, naravni rezervat Mostec (prehodno barje) in naravni rezervat Mali Rožnik (mokrotna dolina s prehodnim barjem). Barji na tem območju ležita na južni meji evropskega areala barij, zato je njuna ohranitev prednostna. Tu je še pet območij naravnih vrednot, 12 drevesnih naravnih vrednot, ekološko pomembno območje Rožnik, habitatni tipi, ki se prednostno ohranjajo v ugodnem stanju, več zavarovanih rastlinskih in živalskih vrst ter njihovih habitatov.

V krajinskem parku živi prek tisoč vrst organizmov, med njimi je tudi veliko ogroženih vrst. Po trenutno znanih podatkih je med ogrožene uvrščenih 16 vrst rastlin, 28 vrst ptic, deset vrst dvoživk, ena vrsta plazilca, tri vrste dnevnih metuljev, tri vrste hroščev, ena vrsta potočnega raka in dve vrsti rib. Zaradi pomanjkanja sistematičnih terenskih raziskav v preteklosti je poznavanje pestrosti živega sveta nepopolno. Kakovostni podatki o poznavanju razširjenosti vrst so osnova uspešnega upravljanja zavarovanih območij in ena izmed prednostnih nalog v prihodnosti.

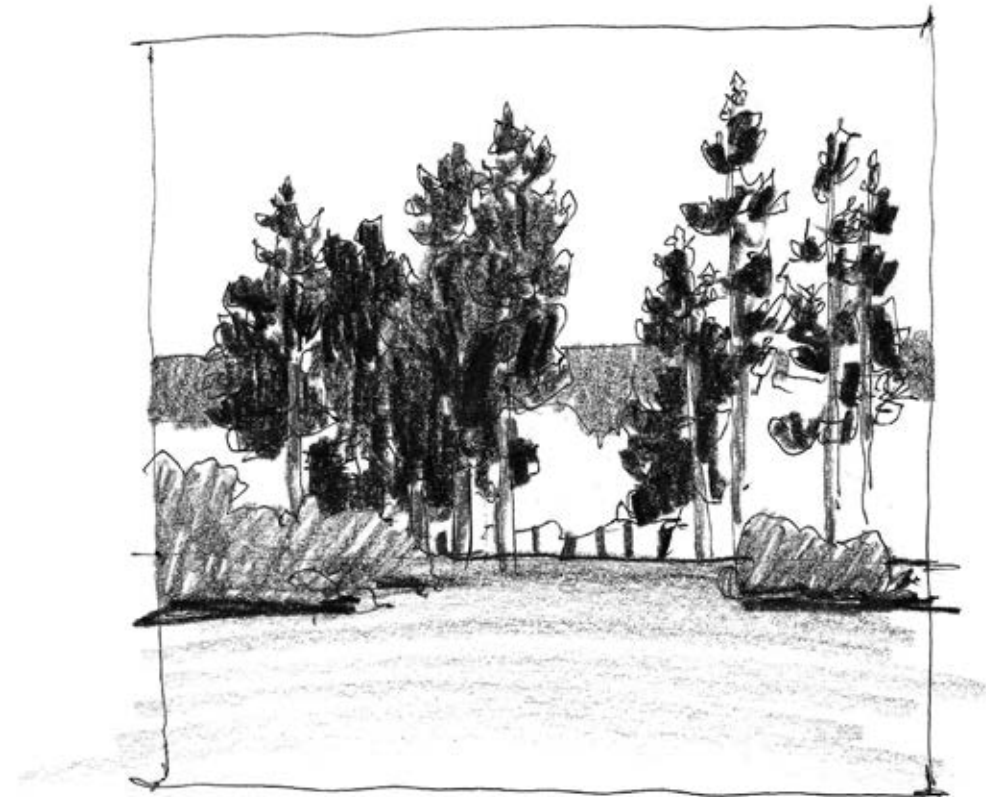
Eden izmed ključnih izzivov upravljanja tega zavarovanega območja bo najti ravnovesje med ohranjanjem narave in človeško dejavnostjo. Stabilnost ekosistema je že zdaj na spodnji meji samoobnavljanja, zato ekosistem večjih sprememb rabe prostora na širšem območju ne bi prenesel. Treba je ohraniti obstoječe nepozidane, vse gozdne in kmetijske površine in njihovo mozaično strukturo ter zagotoviti ustrezen koridor, ki omogoča povezanost teh površin in prehajanje organizmov med krajinskim parkom in gričevnatim svetom Polhograjskih dolomitov.

Ekologija mest: zdrava drevesa za zdravo mestno okolje

Dejavniki, ki vplivajo na stanje in spremembe dreves v Ljubljani

prof. dr. Maja Jurc, dr. Mihaela Škulj

Mestne parkovne ureditve so javna infrastruktura mesta, ki po številnih raziskavah zagotavljajo zdravje prebivalcev, vključno s pospešenim okrevanjem od stresa in bolezni, povečano telesno dejavnostjo, kognitivno funkcijo ter čustvenim zdravjem. Ekološke zahteve lesnatih rastlin, njihova biologija ter zdravje se odražajo v njihovi vitalnosti in varnosti za obiskovalce ter so elementi, ki jih načrtovalci zelenih urbanih in periurbanih površin morajo podrobno poznati, jih povezovati in znati uporabiti pri svojem delu.

ZDRAVJE RASTLIN

Dejavniki, ki odločilno vplivajo na zdravje rastlin, so globalne okoljske spremembe: klimatske spremembe, vnosi in namnožitve škodljivih tujerodnih organizmov ter spreminjajoč se odnos ljudi do drevja, pri čemer je najpomembnejša personifikacija narave in predvsem dreves.

Klimatske spremembe. Vremenske razmere se v zadnjih desetletjih naglo spreminjajo. V zahodni in srednji Evropi se od leta 1990 vrstijo večji ekstremni vremenski dogodki, prav tako se nadaljuje trend globalnega segrevanja. Posebnost mesta Ljubljana je, da gozdni pokrov prodira skoraj do središča mesta z dveh strani. MOL se, podobno kot Slovenija z gozdnatostjo, lahko pohvali z visokim, 56-odstotnim

deležem zelenih površin. Tako velika zastopanost gozda blagodejno vpliva na mikroklimatske razmere v mestih – zmanjšuje urbane toplotne otoke. Območje Ljubljane uvrščamo med urbane toplotne otoke 2. reda, njihova intenziteta dosega vrednosti do 1,8 °C in so v povprečju za 0,58 ± 0,10 °C toplejši od okolice. Strnjena drevesna vegetacija blaži vremenske ekstreme v Ljubljani, vendar zato doživlja večji toplotni in sušni stres, ki številnim škodljivcem in boleznim drevja omogoča boljše možnosti za razvoj.

Tujerodni organizmi. V Evropi in Sloveniji se pojavljajo vedno novi tujerodni škodljivi organizmi, proti katerim drevje nima nikakršnih obrambnih mehanizmov, in številni drevo lahko močno poškodujejo. Njihove najpogostejše gostiteljske drevesne vrste so: javor, navadni divji kostanj, pravi kostanj, jesen, platana, lipa, robinija in brest. Najpomembnejši avtohtoni škodljivi organizmi in patogene glive, ki so prisotni v parkovnih nasadih v Ljubljani, so: *Thaumetopoea processionea*, *Ips typographus*, *Pityogenes chalcographus*, *Phytophthora cambivora*, *Ganoderma sp. in Armillaria spp.*, *Schizophyllum commune*, *Fomes fomentarius*, *Laetiporus sulphureus*, *Kretzschmaria deusta* ter številne druge. Ugotovljene so bile tujerodne škodljive žuželke: *Aproceros leucopoda*, *Cydalima perspectalis*, *Eopineus strobus*, *Corythucha ciliata*, *Corythucha arcuata*, *Cameraria ohridella*, *Dasineura gledichiae*, *Dryocosmus kuriphilus*, *Illinoia liriodendri*, *Japananus hyalinus*, *Leptoglossus occidentalis*, *Metcalfa pruinosa*, *Obolodiplosis robiniae*, *Parectopa robiniella*, *Phyllonorycter issikii*, *Phyllonorycter platani*, *Phyllonorycter robiniella*, *Illinoia lambersi*, *Periphyllus californiensis*, *Xylosandrus germanus* idr. Determinirali smo tudi nekatere tujerodne vrste gliv, ki povzročajo poškodbe različnih drevesnih vrst, kot so javorov rak, katalpova pepelovka, pepelovka divjega kostanja, jesenov ožig, masarijsko odmiranje platane, gabrova pepelovka, slečeva pepelovka idr. Leta 2017 je bila v Ljubljani najdena tujerodna patogena vrsta bakterije – kostanjev bakterijski skorjemor – na navadnem divjem kostanju. Od leta 2018 v Ljubljani poteka monitoring te nevarne bakterijske bolezni. Identifikacija in spremljanje škodljivih biotskih dejavnikov pa sta le prvi korak k razvoju učinkovitih metod za ohranjanje mestnih dreves in zdravja parkovnih nasadov, manjka pa strokovno ukrepanje proti njim.

STRATEGIJA RAVNANJA Z MESTNIM DREVJEM IN PRIMESTNIMI GOZDOVI

Osrednji dokument za oblikovanje in vodenje urbane politike na nacionalni ravni - Nacionalno poročilo o Urbanem razvoju Slovenije – je nastal v sklopu priprav na svetovno konferenco Združenih narodov o stanovanjih in trajnostnem urbanem razvoju – Habitat III (Quito, oktober 2016). Svetovna konferenca in Nacionalno poročilo sta oživitev svetovne zaveze za trajnostni urbani razvoj in sprejetje novega razvojnega dokumenta, t. i. Nove urbane agende. Vendar vsebin, ki se dotikajo trajnostnega razvoja zelenih mestnih površin in ki temeljijo na ekologiji mest in zdravja drevja, v dokumentu ne zasledimo. Zato potrebujemo dolgoročno strategijo ravnanja z mestnim drevjem in primestnimi gozdovi, ki naj temelji na celostni vključitvi problematike zdravja drevja!

Kaj je Tivoli?

prof. dr. Ana Kučan

Tivoli je edini ljubljanski park iz 19. stoletja z vsemi značilnostmi obdobja, v katerem so po Evropi vznikali javni parki, in s posebnostmi lege na robu mesta. Njegovemu razvoju so botrovale naravne danosti in turbulentna politična geografija. Zaradi zgodovinskih dejstev in kot oblikovana krajina je Tivoli naša kulturna dediščina; koraki, po katerih je nastajal, so mu dali jasno prepoznavne strukturne značilnosti, zaradi katerih je tak, kakršen je. Zato in obenem zaradi neposredne navezave na Rožnik in Šišenski hrib, ki sta njegovo gozdno zaledje, Ljubljančanom ponuja precejšnje in raznoliko območje za doživljanje oblikovane narave, za stik z naravo in za dnevno rekreacijo; ker leži v bližini glavnih vozlišč javnega potniškega prometa, je tudi lahko dostopen, kar je še posebej pomembno za vse manj mobilne prebivalce.

Kot primer javnega mestnega parka, katerega zamisel je vzniknila v obdobju razsvetljenstva, je Tivoli izvorno izraz prepričanja, da imajo ljudje pravico do ugodnosti, nekoč prihranjenih samo za izbrance. To dejstvo, ki je v preteklosti temeljno vplivalo na družabno in kulturno življenje Ljubljančanov, saj so bili parki poleg tega, da so nudili prostor za stik z naravo in druge blagodati, ki jih v mesto prinaša zelenje, tudi prizorišča družabnih in slavnostnih dogodkov, je vpisano v njegovo strukturo. Prav to dejstvo pa izključuje vsako prisvajanje prostora in pokroviteljstvo nad njegovo rabo. Tivoli je bil oblikovan in uporabljan v žlahtni

tradiciji ljudskega parka, v katerem se pomen parka kot narave v mestu prepleta z vlogo parka kot prostora za rekreacijo in prireditve. Zato je Tivoli narava, dejansko in v prenesenem pomenu, in je park za ljudsko rabo.

Ta dvojna narava je od njega neločljiva. Težava nastane, kadar ena ali druga plat začneta prevladovati in si tako iz zgolj navideznega nasprotja postaneta dejansko moteči. Še posebej, ker sta obe prevzeli oblike, ki so po svojem značaju izključujoče, na primer rezervatno varstvo ali velike komercialne prireditve.

Danes Tivoli pokriva približno 5 km². Več kot tretjina zemljišča, ki je bilo leta 1862 razglašeno za mestni park, je danes pozidana, skoraj povsem se je spremenilo tudi izvorno razmerje med odprtim in zaprtim, med tratnimi ploskvami in drevesnimi volumni; a kljub temu da so od nekdanjih drevoredov ostale le sledi, izvorna zamisel še vedno preseva skozi njegovo današnjo podobo. Spremembe, ki jih je in ki jih še vedno doživlja, pa razkrivajo eno od bistvenih značilnosti oblikovane krajine: minljivost. Spremenljivost je v oblikovano krajino vgrajena; vprašanje je le, kako jo ozaveščamo in naslavljamo z delovanjem, kako torej s parkom ravnamo.

Predavanje bo izpostavilo pomen izvornih strukturnih značilnosti Tivolija in kako na to, kar Tivoli je, vplivajo še danes. Predstavilo bo tiste posege, ki so Tivoli sicer spremenili, vendar so ob prilagajanju parka sodobnim potrebam in/ali izpolnjevanju zahtev oblasti vseeno nadaljevali njegovo tradicijo in v skladu z njo nadgrajevali njegovo podobo. Skiciralo bo problematičnost posegov, ki spreminjajo tiste strukturne značilnosti Tivolija, ki so dediščina, in (čeprav gre pogosto za ene in iste) tistih posegov, ki na videz nepomembni predstavljajo pomenske poudarke, ter s tem to, kako Tivoli doživljamo in kaj je. Prikazalo bo, kako pomembno je vsak poseg v park, vsako spremembo in vsak ukrep, tudi kadar gre le za vzdrževanje, nujno razumeti kot poseg v celoto.

Ponudilo bo pogled onkraj funkcionalne vsakdanjosti in samoumevnosti fiziognomije Tivolija kot prostora narave v mestu in ponovno zastavilo vprašanje, kaj Tivoli je, kaj zares predstavlja.

Leipziška krožna promenada

Na stičišču zgodovine, spomeniškega varstva
in zahtev današnje rabe

Kathrin Franz

Leipziška krožna promenada predstavlja osrčje celovitosti zelenih površin Leipziga in je pomembna turistična znamenitost mesta. Kot domnevno najstarejši urbani krajinski park v Nemčiji je to kulturni spomenik nadregionalnega pomena. Hkrati pa tem dragocenim nezazidanim površinam v središču mesta tudi nenehno grozijo posegi v njihovo neprecenljivo substanco.

Že okoli leta 1700, verjetno pa tudi že prej, so mestno jedro Leipziga obdajali drevoredi. Prva večja promenada je nastala v letu 1725. V sedemletni vojni se je pokazalo, da kamnite utrdbe ne morejo kljubovati moderni vojni tehnologiji, zato niso bile več v koraku s časom. Tako je svet mesta Leipzig leta 1769 od deželne vlade prejel dovoljenje, da porušijo utesnjeno mestno obzidje in zasujejo obrambne jarke. Pomemben cilj, ki so ga s tem želeli doseči, je bilo izboljšanje prometnih razmer za vsakoletne leipziške sejme, ki so bili za mesto velikega gospodarskega pomena. Mestnim očetom Leipziga gre zahvala, da je na novo pridobljen prostor ostal nepozidan in so po letu 1780 lahko nastajale in se širile površine v novem slogu krajinskih parkov. S številnimi domačimi drevninami in tistimi, ki so jih v Nemčijo na novo uvozili, se je sprehajalcem nudil pogled na bogato raznolikost teh vrtov. Na zunanji strani je površine parka obrobjala široka aleja za pešce, ob njej pa se je vila krožna cesta za promet z vozili. Leta 1819 je krožno promenado obogatil prvi spomenik. Postavljen je bil v spomin na pobudnika ureditve parka, župana

Carla Wilhelma Müllerja (1728–1801). V teku 19. stoletja so se mu pridružili še drugi spomeniki v čast zaslužnim in slavnim meščanom Leipziga.

Po letu 1857 so zasuli obrambni jarek na jugovzhodni strani, ki je dotlej služil kot drevesnica, in na tej površini po načrtu krajinskega arhitekta in glavnega oblikovalca vrtov pruskih kraljev, Petra Josepha Lennéja (1789–1866), ustvarili imeniten park z zahtevno zasnovo. Na Lennéjevo priporočilo je bil krajinski arhitekt Carl Otto Wittenberg (1834–1918) postavljen za novega načrtovalca vrtov pri svetu mesta. V letih, ki so sledila, je poskrbel za številne izboljšave pri preostalih, medtem že prestaranih zasaditvah na površinah promenade. Z roko v roki z razvojem Leipziga v moderno veliko mesto je njegov naslednik, krajinski arhitekt in glavni načrtovalec vrtov, Carl Hampel (1849–1930), na začetku 20. stoletja površine med novo mestno hišo in glavno železniško postajo, ki so jo začeli graditi leta 1910, na novo zasnoval z reprezentativnimi okrasnimi zasaditvami. V 20. letih prejšnjega stoletja je zaradi nenehno naraščajočega cestnega prometa nastala potreba po širitvi voznih pasov, kar pa se je zgodilo na račun izginjanja površin promenade. Ta proces se je nadaljeval tudi po letu 1945.

Od 90. let dalje so v mestu Leipzig po načelih ohranjanja in obnavljanja historičnih vrtov postopoma znova začeli oživljati površine nekdanje promenade. Podlaga za to so sprejeti okvirni cilji varovanja kulturne dediščine, ki so bili po naročilu mesta izdelani v letu 1993. Ti cilji zajemajo raziskovanje zgodovine, evidentiranje in vrednotenje obstoječega stanja ter načrte ukrepov in ciljev za ohranitev in obnovo parka. Urad za mestne zelene površine in vode mesta Leipzig je odtelej na novo zasadil številna drevesa in grmičje, obnovil poti in nekatere dele oživil po zgodovinskem vzoru. Vodilo pri tem je bilo iskanje sprejemljivih kompromisov med zahtevami različnih rab. To je z nekaj izjemami uspelo na skoraj vseh področjih. Vse, od načrtovanja zasnove do praktične izvedbe posameznih projektov, je potekalo v tesnem sodelovanju s pristojnimi organi spomeniškega varstva. Rezultat tega procesa je, da se je ohranila in obnovila dragocena kulturna dediščina, mesto pa je dobilo nazaj svoj prijazen življenjski prostor.

Der Leipziger Promenadenring

Im Spannungsfeld von Geschichte, Denkmalpflege
und heutigen Nutzungsansprüchen

Kathrin Franz

Der Leipziger Promenadenring ist das Herzstück des Leipziger Grünsystems und eine wichtige touristische Sehenswürdigkeit der Stadt. Als der vermutlich älteste kommunale Landschaftspark Deutschlands ist er ein Kulturdenkmal von überregionaler Bedeutung. Gleichzeitig sind die kostbaren innerstädtischen Freiflächen immer auch von Eingriffen in die wertvolle Substanz bedroht.

Bereits um 1700, vermutlich auch schon früher, umschlossen Alleen den Leipziger Stadtkern. Die erste größere Promenade entstand im Jahr 1725. Im Siebenjährigen Krieg zeigte sich, dass infolge der modernen Kriegstechnik steinerne Befestigungsanlagen nicht mehr zeitgemäß waren. So erhielt der Leipziger Rat 1769 von der Landesregierung die Genehmigung, die einengenden Stadtmauern niederzureißen und die Festungsgräben zu verfüllen. Dabei war es ein wichtiges Anliegen, die Verkehrsverhältnisse für die jährlichen wirtschaftlich bedeutsamen Leipziger Messen zu verbessern. Den Leipziger Stadtvätern ist es zu verdanken, dass die neu gewonnenen Flächen unbebaut blieben und ab den 1780er Jahren ausgedehnte Parkanlagen im neuen landschaftlichen Gartenstil entstehen konnten. Zahlreiche heimische und neu in Deutschland eingeführte Gehölze boten dem Spaziergänger abwechslungsreiche Gartenbilder. Den äußeren Abschluss bildete eine breite Allee für Fußgänger, an die sich eine Ringstraße für den Fahrverkehr anschloss. Im Jahr 1819 wurde im Promenadenring das erste Denkmal errichtet. Es erinnert an den Initiator der Parkanlage, den Bürgermeister Carl Wilhelm Müller (1728-1801).

Im Laufe des 19. Jahrhunderts kamen weitere Denkmale für verdienstvolle und berühmte Bürger der Stadt hinzu.

Ab 1857 wurde der bis dahin als Baumschule genutzte südöstliche Festungsgraben aufgefüllt und auf dem Gelände nach einem Entwurf des königlich-preußischen Gartendirektors Peter Joseph Lenné (1789-1866) ein anspruchsvoll gestalteter Park geschaffen. Auf Lennés Empfehlung wurde Carl Otto Wittenberg (1834-1918) als neuer Ratsgärtner eingestellt. Er veranlasste in der Folgezeit zahlreiche Verbesserungen an den übrigen, inzwischen überalterten Promenadenanlagen. Im Zusammenhang mit der Entwicklung Leipzigs zu einer modernen Großstadt am Beginn des 20. Jahrhunderts konzipierte sein Nachfolger, Gartendirektor Carl Hampel (1849-1930), die Flächen zwischen Neuem Rathaus und dem ab 1910 errichteten Hauptbahnhof neu mit repräsentativen Schmuckanlagen. In den 1920er Jahren kam es durch den stetig wachsenden Straßenverkehr zu einer Verbreiterung der Fahrbahnen, wobei Flächen der Promenadenanlagen verloren gingen. Dieser Prozess setzte sich auch nach 1945 fort.

Seit den 1990er Jahren werden durch die Stadt Leipzig die Promenadenanlagen schrittweise nach gartendenkmalpflegerischen Gesichtspunkten wiederhergestellt. Grundlage dafür war die 1993 in deren Auftrag erarbeitete Denkmalpflegerische Rahmenzielstellung. Sie beinhaltet die Erforschung der Geschichte, die Erfassung und Wertung des Bestandes sowie Maßnahme- und Zielpläne für die Erhaltung und Wiederherstellung der Parkanlage. Durch das Amt für Stadtgrün und Gewässer der Stadt Leipzig wurden seitdem zahlreiche Gehölze nachgepflanzt, Wege saniert und in einigen Abschnitten die historische Bodenmodellierung wiederhergestellt. Dabei galt es, zwischen den verschiedenen Nutzungsansprüchen verträgliche Kompromisse zu finden. Dies ist, mit wenigen Ausnahmen, in fast allen Bereichen gelungen. Sowohl die konzeptionellen Planungen als auch die praktische Umsetzung der einzelnen Vorhaben erfolgten in enger Abstimmung mit den zuständigen Denkmalbehörden. Im Ergebnis dieses Prozesses ist wertvolle Denkmalsubstanz bewahrt, instandgesetzt und zugleich ein lebenswerter Stadtraum zurückgewonnen worden.

Obnova 200 let starega mestnega parka Városliget v Budimpešti

Izzivi za sodobno krajinsko arhitekturo

prof. Kinga Szilágyi CSc, DLA

ROJSTVO PRVEGA JAVNEGA PARKA PO HIRSCHFELDOVIH IDEJAH

Mestni park v Budimpešti (madžarsko Városliget) je bil nekoč ustanovljen na robu mesta Pešta. Od konca 18. stoletja dalje sta uprava in družba mesta Pešta dosegli nivo, na katerem se je na osnovi novega obdobja razsvetljenstva pri urbanem razvoju in konceptih olepševanja pojavila zavest o pomembnosti rekreacije in ljubezni do narave. Rezultat tega je bilo rojstvo enega izmed prvih javnih parkov na svetu, kar se je zgodilo že v prvih desetletjih 19. stoletja.

V srednjem veku je področje služilo kot bogat rezervat za divjad. A kasneje, v času Osmanov, je postalo močvirnata, peščena pustinja. Do konca 17. stoletja je skladno z odlokom Leopolda I. področje, ki je bilo takrat znano kot Oxenflur, postalo last mestnega sveta v Pešti. Intenzivno pogozditev za izboljšanje in večjo izkoriščenost področja pa je odredil Jožef II.

Leta 1809 je Kraljeva komisija za olepševanje Pešte začela s preobrazbo mestnega gozda v javni park in predlagala objavo razpisa za oblikovanje. Na natečaju je zmagal Heinrich Nebbien, krajinski arhitekt nemškega rodu, ki so ga navdušile Hirschfeldove ideje in je načrte razvijal v obdobju od 1813 do 1816. Nebbienov načrt obsežnega klasičnega krajinskega vrta je ustvaril eleganten zelen in moder sistem za območje, ki nudi osvežitev, uživanje v naravi in krepi nacionalno in zgodovinsko

zavest mestnega prebivalstva. Nebbienova stvaritev vrtne umetnosti je bila lahko le delno izvedena; prostorske oblike in pogledi so bili zgrajeni blizu prvotnega načrta in so zvesto predstavljali specifičen, romantičen duh ter pogled na naravo. Čeprav ni bil popolnoma dokončan, je park postal priljubljeno rekreacijsko področje, kjer so se ljudje lahko zbirali za sprehode, jahanje in srečanja. Bil je tudi kraj, kjer je bila narava prikazana v krasnem sistemu odprtega prostora kot nasprotje razvijajočemu se mestu.

Park je očitno pospešil mestni razvoj v 19. stoletju v severovzhodni smeri, od sredine 19. stoletja dalje pa se je področje parka občasno pričelo izkoriščati v namen raznih funkcij in zgradb. Čeprav je bil obsežni razvoj posledica splošne politike, je park do leta 2015 ostal v lasti in pod nadzorom urbanističnega načrtovanja Budimpešte.

VÁROSLIGET BO PREUREJEN V "MUZEJSKI PARK"

V preteklih desetletjih je mestni park prejemal malo pozornosti in ni bil v intenzivni rabi. Vegetacija, habitat in tehnična infrastruktura so se poslabšali. Slabo stanje parka je kričalo po obnovi, a je hkrati nudilo priložnost za nove razvojne ideje. Leta 2014 se je vlada v okviru prednostne naložbe odločila zgraditi pet novih muzejev v mestnem parku. S temeljnim zakonom se je vlada odločila spremeniti lastništvo parka. Posledično za park niso več veljali urbani predpisi za Budimpešto. Skladno z uradnimi cilji razvoja mora biti »obsežna investicija predpogoj za obnovo, ki pokriva celoten Városliget, ki poleg novo načrtovanih funkcij upošteva tudi zgodovinske/naravne vrednosti.«

Na natečaju za načrtovanje javnega parka v letu 2015 je bil za izgradnjo izbran prefinjen načrt podjetja Garten Studio Ltd. Ta načrt je odražal močno motivacijo za obujanje zgodovinske dediščine iz obdobja prvega krajinskega parka. Kljub novim zgradbam in funkcijam se je načrt osredotočil na obujanje Nebbienovega sistema obsežnega prostora, hkrati pa je vključil nekatere relevantne oblikovalske elemente in oblike urejanja krajine iz prvotnih načrtov iz 19. stoletja.

PARK ZA DRUŽINE IN KULTURO – KJE JE PROSTOR ZA PARK OBLIKOVANE NARAVE?

Gradnja se je pričela lani in je potekala praktično vzporedno z načrtovanjem parka. Skladno s podrobnim načrtom za krajinsko arhitekturo, ki je bil predstavljen v juliju 2017, bo mestni park nudil veliko različnih rekreacijskih funkcij v obliki intenzivne ponudbe za družine in prijatelje ter kulturni in zabavišni park. Kljub močni profesionalni zavezanosti je potrditev odločnih idej krajinske arhitekture še vedno velik izziv za ekipo. Ali je poleg načrtovane funkcionalne intenzivnosti muzejskega parka ideja krajinskih arhitektov o priklicu Nebbienovega krajinskega vrta in njegove ideologije s sodobnimi orodji za oblikovanje relevantna in živa?

The Renewal of the 200-year-old Budapest City Park Városliget

Challenges for contemporary landscape architecture

prof. Kinga Szilágyi CSc, DLA

BIRTH OF THE FIRST PUBLIC PARK ON HIRSCHFELD'S IDEAS

The City Park of Budapest (Városliget in Hungarian) was once established at the edge of Pest town. Since the end of the 18th century, the governance and society of Pest has arrived at a stage where, on the basis of the new era of Enlightenment, awareness concerning the importance of recreation and the love of nature has emerged in the urban development and beautifying concepts. The result of this was the birth of one of the very first public parks in the world, as early as the first decades of the 19th century.

During the medieval ages, the area served as a rich royal game preserve. But later, in the Ottoman times, it became a marshy, sandy wasteland. By the end of the 17th century, in accordance with the decree of Leopold I., the area known at that time as Oxenflur became the property of the Council of Pest. It was Joseph II. who declared intensive forestation for the betterment and utilisation of the site.

In 1809, the Royal Beautifying Commission of Pest initiated the reformation of the City forest into a public park and proposed to issue a design tender. The competition was won by Heinrich Nebbien, a German born landscape architect who was impressed by Hirschfeld's ideas, who developed his plans between 1813-16.

Nebbien's large scale classical landscape garden plan created an elegant green and blue system for the area to provide refreshment, enjoying nature and strengthening the national and historical awareness of the urban population. Nebbien's creation of garden art could be partially implemented; the spatial forms and views were constructed close to the original plan, faithfully representing the specific, romantic spirit and the view of nature. The park, though not fully finished, became a beloved recreation area where people could gather for walking, riding and meeting, and a place where nature appeared in a fine open space system as the contra version of the developing town.

Obviously, the park has accelerated the urban developments of the 19th century in the North-East direction and, from the 1850's onwards, the area of the park started to be utilised for various functions and buildings from time to time. Though the large scaled developments have been generated through overall politics, the park remained in the ownership and urban planning control of Budapest until 2015.

VÁROSLIGET TO BE TURNED INTO A 'MUSEUM PARK'

In the past decades, the City park received minor attention and was not handled to the intensive use. The vegetation, the habitat and the technical infrastructure have deteriorated. The bad state of the park cried for recovery, but also offered the opportunity for new development ideas. In 2014, the government decided to build five new museums in the City Park, in the framework of a priority investment. With the cornerstone law, the government decided to amend the ownership of the park. As a result, the park was no longer covered by the urban regulations of Budapest. According to the official development aims, "a large-scale investment must be a prerequisite for rehabilitation covering the whole of Városliget which, in addition to the new planned functions, also takes into account historical/natural values."

After a public park planning competition in 2015, the sophisticated plan of Garten Studio Ltd was chosen for construction. This plan reflected a strong motivation to evocate the historical heritage of the first landscape park period.

In spite of the new buildings and functions, the plan aimed to recall Nebbien's large scaled space system, whilst also incorporating some relevant design elements and landscaping forms from the original 19th century plans.

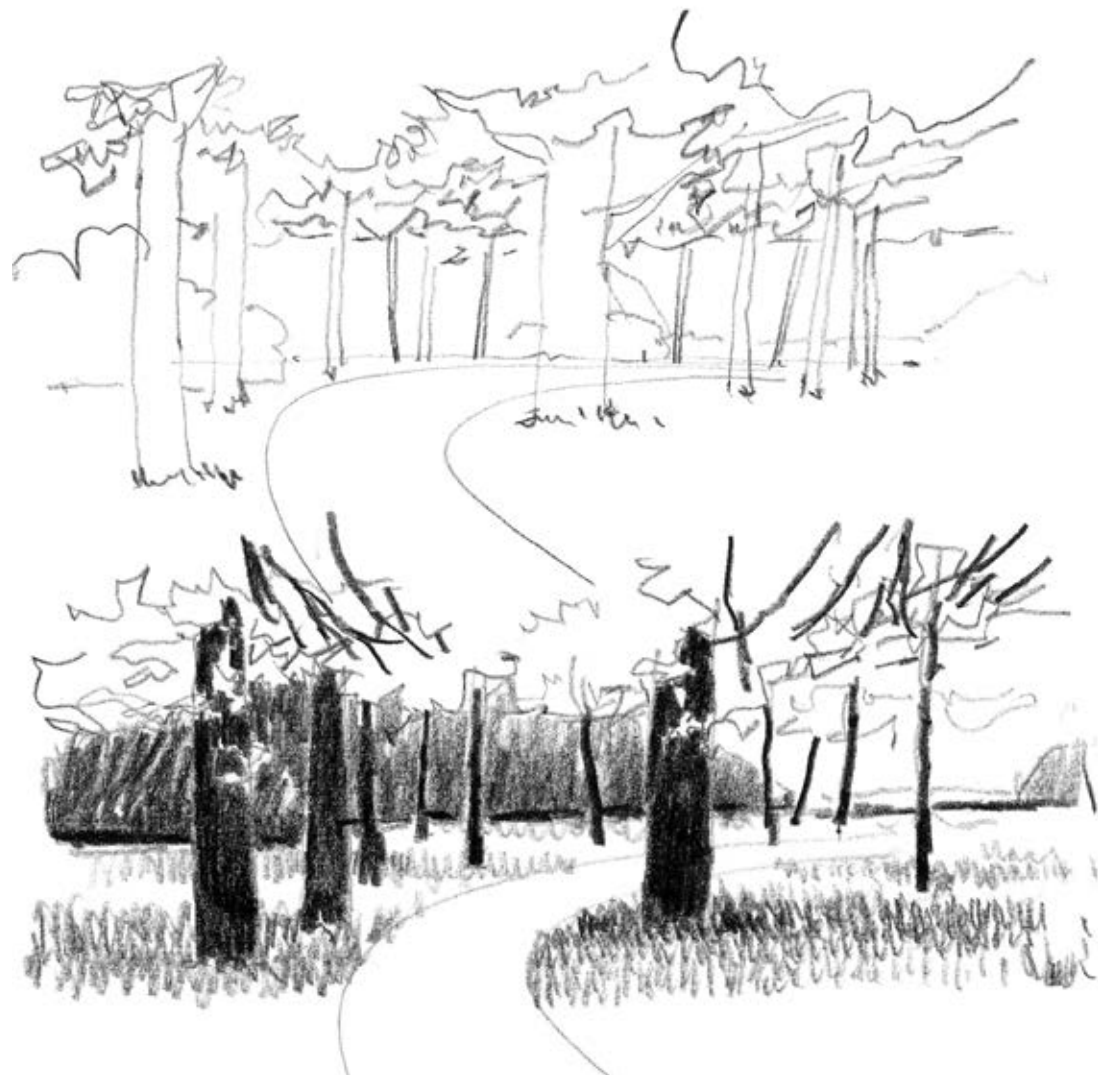
PARK FOR FAMILIES AND FOR CULTURE – WHERE IS THE SPACE FOR A PARK OF DESIGNED NATURE?

Construction started last year practically parallel to the park planning. According to the detailed landscape architecture plan presented in July 2017, the City Park is to offer a great variety of recreational functions in the form of an intensive family-friendly supply and a cultural and amusement leisure park. In spite of the strong professional commitment, the validation of firm landscape architectural ideas is still a major challenge for the LA team. Besides the planned functional intensity of the museum park, is the landscape architects' idea of recalling Nebbien's landscape garden and its ideology with contemporary design tools relevant and alive?

Izzivi upravljanja javnih zelenih površin

dr. Maja Simoneti

Tivoli je mestni park in primer unikatne povezave mestnega središča z naravnim zaledjem. Za to enkratno razmerje med mestom in naravo so zaslužni prostorsko načrtovanje, projektiranje in izvedba ureditev, raba in vzdrževanje. Prostorsko načrtovanje mestnega razvoja - planiranje je zgotovilo prostor za razvoj parka v središču mesta, podrobno načrtovanje - projektiranje parkovnih ureditev je zagotovilo značilno podobo parkovnega prostora, vzdrževanje in raba pa ohranjata park in merita njegov življenjski utrip.

Parke in druge javne zelene površine je treba tako kot ceste in drugo javno infrastrukturo upravljati, to pomeni, da jih je treba načrtovati, vzdrževati in prenavljati, če želimo, da bodo izpolnjevali svoj namen in delovali v korist mestnih prebivalcev in mestnega okolja. Čeprav se morda zdijo samoumevne, so zelene površine v urbanem okolju rezultat skrbno premišljenih odločitev in dejanj, tam, kjer so, in take, kakršne so, so zato, ker so se tako odločili mestni prebivalci oziroma njihovi predstavniki.

Pomen zelenih površin v urbanem okolju se krepi, pod vplivom zdravstvenih in demografskih statistik, podnebnih sprememb in splošne okoljske krize se namreč povečujejo pričakovanja družbe glede urejenih zelenih površin. Javne parkovne službe poročajo o povečanem številu uporabnikov in programov, ki zahtevajo od njih vedno več dela, znanja in usklajevanja. Vedno očitnejše postajajo tudi potrebe

po novih javnih zelenih površinah. Lokalne skupnosti se z opisanimi izzivi spopadajo s pomočjo celovitega in vključujočega upravljanja.

Celovito upravljanje skrbi za povezavo med fazami in vidiki urejanja, njegov namen je zagotoviti upoštevanje potreb po zelenih površinah in njihovih funkcij pri odločanju o rabi in urejanju prostora ter tako poskrbeti za prostorske, organizacijske, finančne in druge pogoje za učinkovito urejanje. Vključujoče urejanje predvideva, da lokalna parkovna služba v procese odločanja in dela vključuje tako nosilce raznih javnih interesov kot tudi druge javne in zasebne lastnike zelenih površin in prebivalce. Cilj vključujočega urejanja je povezati znanje, voljo in sposobnost akterjev ter povečati učinke urejanja v praksi.

Urejanja javnih zelenih površin se prebivalci praviloma slabo zavedajo, sploh če vanj niso vključeni. Javne zelene površine so javna infrastruktura, ki v okolju deluje samoumevno, pomanjkljivosti v sistemu upravljanja pa se pokažejo šele z velikim časovnim zamikom. Sočasno je vzdrževanje javnih zelenih površin delovno intenzivno in parkovne službe poročajo o stalnem pomanjkanju sredstev. Odpiranje javnega sistema za sodelovanje z zainteresirano javnostjo ima predvsem v anglosaškem okolju dolgo tradicijo, pri nas je vključujoče upravljanje še praktično povsem neizkoriščena priložnost.

Ko so prebivalci Ljubljane v preteklosti sklenili ohraniti območje parka Tivoli nezazidano, so imeli v mislih dobro počutje in blagostanje vseh prebivalcev. Verjetno še danes v Tivoli večina obiskovalcev pride po sprostitev in rekreacijo, hkrati pa je park tudi kulturno prizorišče, prostor druženja, igre in ohranjanja narave ter turistična zanimivost. Prebivalci Ljubljane prav v Tivoliju najbolj očitno doživljajo, kako se interes za javne zelene površine širi na nove uporabnike, področja rabe in programe. Prostora za vsakodnevno sprostitev in rekreacijo je vedno manj, odpirajo se vprašanja o potrebi po preusmerjanju programov na druge zelene površine. Ob tem so aktualna vprašanja: kam, koga in kaj preusmeriti, ter predvsem, ali je javnih parkov za vse želje in potrebe v mestu dovolj.

Povečano zanimanje družbe za urejene zelene površine se odraža v povečanem številu prenov in preureditev javnih zelenih površin v slovenskih mestih. Redkejšje je poročanje o ureditvah povsem novih javnih zelenih površin, ki bi razbremenile obstoječe prostore in zagotovile dostopne javne zelene površine za vse prebivalce. Urejene javne zelene površine odražajo sposobnost lokalne skupnosti, upravljanje zelenih površin sovpada z gospodarsko uspešnostjo in upravljavsko učinkovitostjo, kakovost upravljanja je vsaj toliko kot od sredstev odvisna od dobre organizacije in kompetenc vključenih, boljše organizirane in za sodelovanje odprte javne uprave imajo boljše možnosti za dolgoročno stabilno upravljanje. Vseh potreb nobeno mesto ne more zadovoljiti na obstoječih zelenih površinah, trendu povečanih potreb in pričakovanj mora slediti trend načrtovanja novih javnih zelenih površin.

Upravljanje Krajinskega parka Tivoli, Rožnik in Šišenski hrib

dr. Andrej Verlič

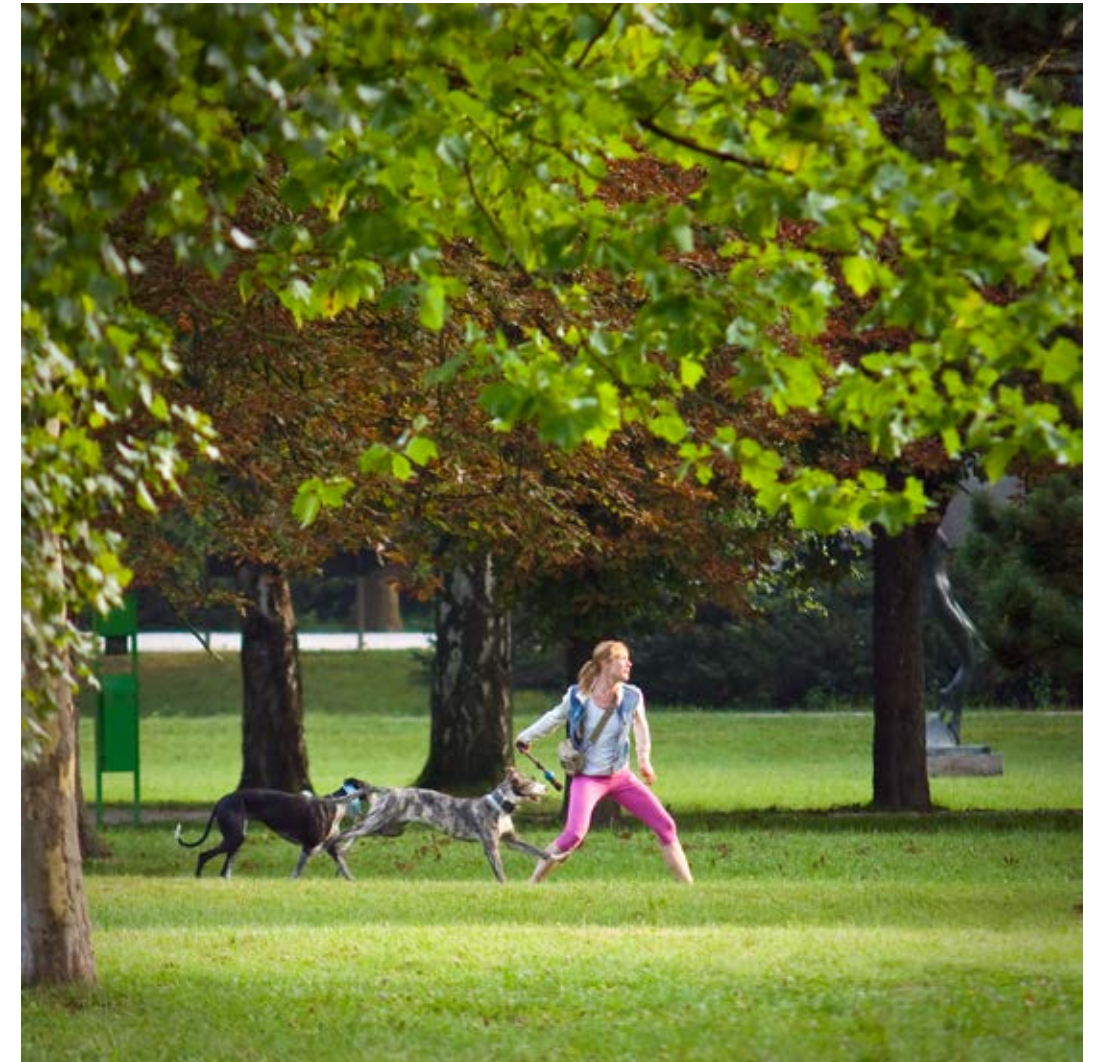
Območje Krajinskega parka Tivoli, Rožnik in Šišenski hrib (KP TRŠH) je bilo leta 2015 zavarovano z novim odlokom. Odlok iz leta 1984 je bil namreč ocenjen kot zastarel in neoperativen v smislu upravljanja krajinskega parka. Novi Odlok o Krajinskem parku Tivoli, Rožnik in Šišenski hrib (2015, dop. 2016) med drugim določa način upravljanja zavarovanega območja, ki ga je razglasila lokalna skupnost. Upravljanje krajinskega parka se kot obvezna lokalna javna služba ohranjanja narave izvaja na podlagi podeljene koncesije za upravljanje krajinskega parka. Pravna podlaga za takšno ureditev je v 130. členu Zakona o ohranjanju narave (ZON), ki določa tudi, da se koncesija podeli na podlagi določb o podeljevanju koncesij iz zakona, ki ureja gospodarske javne službe. Koncesionar (v nadaljnjem besedilu: upravljavec krajinskega parka) v okviru obvezne lokalne javne službe ohranjanja narave opravlja varstvene, strokovne, nadzorne in upravljaljske naloge na območju krajinskega parka.

Koncesija je bila podeljena javnemu podjetju Snaga, d.o.o. na podlagi koncesijskega akta, tj. Odloka o koncesiji za upravljanje Krajinskega parka, Tivoli, Rožnik in Šišenski hrib, ki je bil sprejet decembra 2016, in sicer z upravno odločbo, izdano na začetku leta 2017. Na podlagi Odloka o koncesiji za upravljanje KP TRŠH je moralo podjetje Snaga izpolniti določene pogoje, med njimi tudi zagotoviti samostojno organizacijsko enoto za izvajanje nalog upravljanja, med katerimi je tudi naravovarstvena nadzorna služba.

Leta 2018 upravljavec naloge izvaja na podlagi programa dela, ki ga je pripravil Oddelek za varstvo okolja Mestne občine Ljubljana (OVO), sicer pa vse naloge potekajo v sodelovanju z OVO, ki je pristojni organ krajinskega parka. V skladu z Odlokom o KP TRŠH pristojni organ sodeluje pri pripravi začasnih upravljavskih smernic, načrta upravljanja ter spremlja in nadzira upravljanje krajinskega parka.

Strokovni nadzor nad upravljanjem KP TRŠH izvaja Zavod Republike Slovenije za varstvo narave (ZRSVN). Upravljanje krajinskega parka spremlja tudi odbor za krajinski park, ki ga sestavlja sedem članov, in sicer dva predstavnika Mestne občine Ljubljana, po en predstavnik Ministrstva za okolje in prostor, ZRSVN in Zavoda za gozdove Slovenije, predstavnik lastnikov zemljišč na območju krajinskega parka ter predstavnik nevladne organizacije.

Upravljavec krajinskega parka v okviru izvajanja javne službe med drugim skrbi za izvajanje varstvenih režimov, naravovarstvenih nalog in spremlja stanje naravnih vrednot v krajinskem parku. Sodeluje z ZRSVN pri pripravi naravovarstvenih smernic za del, ki se nanaša na krajinski park, sodeluje z lastniki zemljišč na območju krajinskega parka, jim strokovno pomaga in svetuje. Sodeluje z Mestno upravo MOL pri pripravi strategij, programov, načrtov in drugih razvojnih in varstvenih dokumentov, ki se nanašajo na krajinski park. Skrbi za ozaveščanje javnosti o varstvu narave, ureja učne poti s pripadajočimi znaki in opremo, naravovarstvene informacijske točke, oznake in označitve krajinskega parka za doživljanje, obiskovanje in ogledovanje krajinskega parka. Skrbi tudi za vključevanje razvojnih in varstvenih usmeritev v strategije, projekte, razpise, sodeluje z nevladnimi organizacijami, sodeluje z javnimi službami, ki delujejo na območju krajinskega parka, sodeluje z znanstvenoraziskovalnimi organizacijami ter izvaja druge naloge varstva in razvoja krajinskega parka v skladu z odlokom, zakonom in drugimi predpisi, načrtom upravljanja oziroma začasnimi upravljavskimi smernicami.

Vzdrževanje Tivolija kot dela mestnih zelenih površin

Nejc Praznik

Vzdrževanje Tivolija kot največjega ljubljanskega mestnega parka je zaradi njegove pomembne naravne, zgodovinske in socialne vloge velik izziv. Visoka pričakovanja zainteresirane javnosti in preostalih deležnikov ne dopuščajo možnosti za površno in stihijsko vzdrževanje, temveč zapovedujejo premišljeno in dolgoročno vzdržno načrtovanje. Park Tivoli obsega približno 39 hektarov veliko območje med Celovško cesto, Bleiweisovo cesto in Cesto 27. aprila, od tega za približno 29 hektarjev skrbi Snaga s svojo ekipo. V parku so tri otroška igrišča in 2374 dreves. Zelenico kosimo 10–12-krat letno, petkrat letno se obrezujejo vrtnice, dvakrat letno pa grmovnice. Plevel s peščenih površin odstranjujemo s pomočjo vodne pare, brez uporabe herbicidov. V Tivoliju (kot tudi na drugih javnih zelenih površinah v Ljubljani) izvajamo redni vizualni pregled dreves, na podlagi katerega predlagamo vzdrževalne ukrepe. Pri obravnavi dreves je pri presoji upravičenosti odstranitve treba upoštevati dejstvo, da je park zelo obljudena javna površina, kjer ni prostora za nevarna drevesa. Za odstranitev se odločamo na podlagi strokovnega arborističnega mnenja ob hkratnem pozitivnem mnenju ZRSVN in ZVKDS. Primarno pri nadomeščanju dreves upoštevamo ideje, ki so bile vzpostavljene s prvotnimi ureditvami parka (Blanchard, Latterman, Plečnik). Drevorede obnavljamo postopoma. V zadnjih letih so več pretresov na drevoredih divjega kostanja povzročile naravne ujme (sneg, žled), bolezni (kostanjev listni zavrtač, listna sušica divjega kostanja, kostanjev bakterijski skorjemor) in vandalizem, zaradi katerega je bil popolnoma uničen del že obnovljenega drevoreda. Približno 15 % vseh dreves je ali pa prihaja v končno, zrelo življenjsko fazo, okoli 50 % pa je starih do nekaj desetletij. Na podlagi tega lahko zaključimo, da so nastavki za prihodnost dobri, nadomeščanje odstranjenih dreves je redno, porazdelitev dreves po starostnih razredih pa zadovoljiva.

Park Tivoli kot turistična destinacija in prostor za prireditve

mag. Petra Stušek

Tivoli je največji in eden izmed lepših parkov, ki sega v samo središče mesta. To so zelena pljuča Ljubljane, ki dihajo skupaj z mestom in pomagajo pri usmerjanju turističnih tokov iz centra.

Turizem Ljubljana vključuje Tivoli v svoj program z vodenimi ogledi in doživetji, katerih namen je udeležence popeljati iz mesta v park. Vodeni ogledi, ki vključujejo Tivoli:

- **S kolesom na odkrivanje Ljubljane:** piknik na travi v parku Tivoli z Okusi Ljubljane
- **Brko tura:** Tivoli in atelje MGLC
- **Tekaški ogled Ljubljane:** skozi Jakopičevo sprehajališče, mimo Tivolskega gradu ter na Rožnik, prosti Mostecu in do Cekinovega gradu
- **Vsi zakladi parka Tivoli:** Tičistan, Jesenkova učna pot, Jakopičevo sprehajališče, rožni vrt.

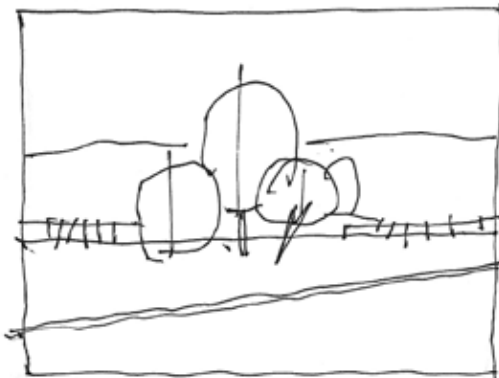
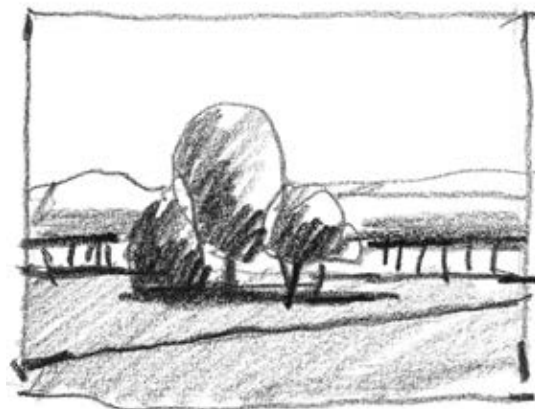
Turizem Ljubljana v Tivoliju sofinancira tudi prireditve, ki pomenijo širitev prireditvenega prostora izven mestnega središča in prireditve, ki so okolju prijazne in upoštevajo usmeritve trajnostnega razvoja. Letos je Turizem Ljubljana podprl naslednje prireditve, ki so se odvijale v parku Tivoli: **Knjižnica pod krošnjami, promenadni koncerti pihalnih godb in Piknik koncerti.**

Tivoli – Jakopičevo sprehajališče oziroma galerija na prostem: prva razstava pod okriljem Turizma Ljubljana je bila leta 2005. Sledile so občasne razstave, ki so bile dobro sprejete, kar je bil povod, da jih Turizem Ljubljana od leta 2010 prireja redno, z dvomesečno menjavo.

Misliti Tivoli

Risbe Aljaža Babiča

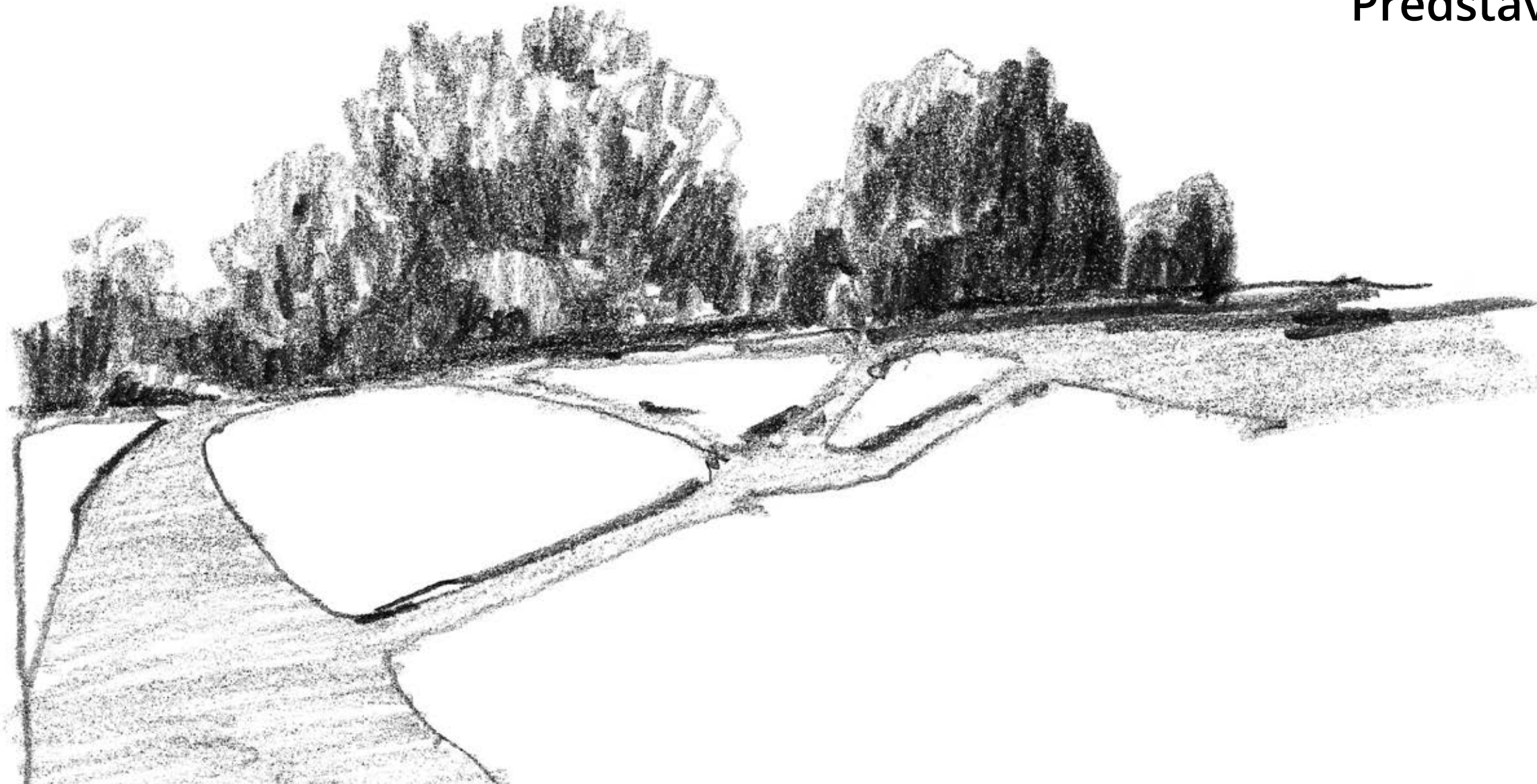
mag. Mateja Kregar Tršar

Risba je selektivni prikaz, ki opozarja na določene sestavine v prostoru. Je analitično orodje za komunikacijo, z njo ustvarjamo nove koncepte, razvijamo, predstavljamo in uresničujemo ideje. Taka risba namenoma izpostavlja in pripoveduje zgodbe, ki jih iz drugačnih prezentacijskih tehnik včasih niti ne razberemo. Je močnejša od bežnega vtisa in prispeva k boljšemu zavedanju določene organizacije ali delovanja opazovane kompozicije. Razkriva detajle in odnose v prostoru, ki bi sicer ušli očesu in umu, razkriva interes in občutljivost, raziskuje prostor. Je nepogrešljiva faza vsakega kreativnega raziskovanja.

Aljaž Babič z zaporedjem hitrih skic ustvarja vtis gibanja skozi prostore Tivolija. S pomočjo likovne prvine svetlo-temno prostorsko pretvarja v ploskovno, kompleksni vidni dražljaji postanejo jasni in čitljivi. Svetloba, odtenki in sence risbo oživijo. Z različnimi tonskimi vrednostmi avtor ustvarja učinke stopnjevanja, ponavljanja in kontrastov. Hitri in počasni prehodi iz svetlega v temno ustvarjajo iluzijo prostora. Mere prostorov so orisane z nizanjem svetlo-temnih silhuet. V svojih risbah kompleksne poglede iz parka Tivoli abstrahira, kompozicije volumnov in ploskev osvobodi detajlov, subjektivizira prostor in njegove oblike na čist ter prepoznaven način. Proces abstrakcije zahteva poglobljeno opazovanje in vizualno mišljenje, kar avtorju omogoči ustvariti enostavne in likovno očiščene sheme z globoko sporočilnostjo.

Predstavitev avtorjev

Dr. Ines Babnik je doktorica znanosti na področju umetnostne zgodovine s poudarkom na raziskovanju vrtno umetnosti oz. zgodovine vrtnega oblikovanja na Slovenskem. Študirala je na Oddelku za krajinsko arhitekturo na Biotehniški fakulteti Univerze v Ljubljani, kjer je diplomirala leta 2007. Po vzporednem študiju krajinske arhitekture, stare grščine in umetnostne zgodovine se je vpisala na podiplomski študij na Oddelku za umetnostno zgodovino na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani in pridobila mesto mladega raziskovalca za obdobje 2008–2013 na imenovanem oddelku. Decembra 2013 je končala doktorski študij z zagovorom doktorske disertacije »*Vrtna umetnost na Kranjskem v 18. in 19. stoletju*«. Od leta 2014 je kot raziskovalka delno zaposlena na Oddelku za umetnostno zgodovino na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani. Ima naziv asistentke umetnostne zgodovine in je vključena tudi v pedagoški proces na Pedagoški fakulteti Univerze v Ljubljani.

Mag. Darja Pergovnik je konservatorska svetnica na Zavodu za varstvo kulturne dediščine Slovenije, OE Ljubljana. Na Oddelku za krajinsko arhitekturo na Biotehniški fakulteti je diplomirala leta 1985 in se istega leta zaposlila na Ljubljanskem regionalnem zavodu za varstvo naravne in kulturne dediščine. Ukvarjala se je s pripravami strokovnih zasnov s področja varstva kulturne dediščine in njihovega vgrajevanja v prostorske plane. Izdelovala je konservatorske smernice za rekonstrukcije vrtnoarhitekturnih zasnov. Za rekonstrukcijo parka ob graščini Polhov Gradec je leta 1995 prejela Steletovo priznanje, ki ga podeljuje Slovensko konservatorsko društvo. Sodelovala je v številnih natečajnih komisijah kot izvedenka za kulturno dediščino, med drugim tudi v krajinskoureditvenem natečaju za območje ribnika in otroškega igrišča v Tivoliju. Leta 2003 je pripravila odmevno razstavo "70 let Plečnikove promenade v Tivoliju", ki je bila prikazana v Spomeniškovarstvenem centru, na Ljubljanskem in Fužinskem gradu ter v Pragi. Sodelovala je pri pripravi "Odloka o razglasitvi del arhitekta Jožeta Plečnika v Ljubljani za kulturne spomenike državnega pomena". Leta 2013 je magistrirala na temo "Plečnikove ureditve odprtega prostora v Ljubljani" in bila imenovana v delovno skupino za pripravo nominacije del arhitekta Jožeta Plečnika za vpis na Unescov seznam svetovne dediščine.

Prof. dr. Maja Jurc (BSc. inž. gozd. & MSc. biol.) je magistrirala leta 1988 na študiju rastlinske ekologije, VTOZD za biologijo, VDO Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani, doktorirala leta 1996 na tamkajšnjem Oddelku za biologijo, od leta 1998 pa je zaposlena na Oddelku za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire. V letih 2006–2008 je bila izredna profesorica za varstvo gozda in gozdno zoologijo, od leta 2011 redna profesorica, od leta 2016 pa je prodekanja Biotehniške fakultete za področje gozdarstva. Pedagoško in raziskovalno se ukvarja z zdravjem drevja in gozda (gozdna zo ekologija, fitopatologija, endofitne glive, saproksilni organizmi in ohranjanje drevja ter gozda).

Dr. Mihaela Škulj (MSc. biol. & dr. med.) je leta 2006 diplomirala na Oddelku za biologijo na Biotehniški fakulteti Univerze v Ljubljani in doktorirala leta 2015 na Medicinski fakulteti Univerze v Ljubljani. Ukvarja se z oblikovanjem mreže, katere glavni cilj je ustvariti in preizkusiti metodologije za aplikacijo različnih faz optimiziranih tehnik oblikovanja civilnih struktur z razvijanjem močnih sinergij med multidisciplinarnimi skupinami akademskih strokovnjakov iz Slovenije, Nizozemske, Švice in Indije. Deluje na področju farmacije in biopesticidov.

Prof. dr. Ana Kučan je krajinska arhitektka, profesorica na Oddelku za krajinsko arhitekturo Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani in vodja Studia AKKA, ki ga je leta 2017 ustanovila z Luko Javornikom. Diplomirala in doktorirala je v Ljubljani, magistrirala pa iz urbanističnega načrtovanja na Univerzi Harvard v ZDA. Za svoje delo je prejela več domačih in mednarodnih nagrad. Je publicistka in urednica, bila je članica prvega uredniškega odbora akademske revije *Journal of Landscape Architecture* in sourednica *Landscape Architecture Europe*, napisala je knjigo *Krajina kot nacionalni simbol*, je vodilna avtorica projekta *Vsi odtenki zelene/All Shades of Green*, razstavljenega v Slovenskem paviljonu na 12. arhitekturnem bienalu v Benetkah. Predava na več univerzah po Evropi, svoje delo pa je predstavila tudi na AIA v New Yorku (2014), na kongresu IFLA v St. Petersburgu (2015) in na Dnevih Orisa 2016 v Zagrebu. Od leta 2015 piše tudi kolumne za Dnevnik.

Kathrin Franz Kathrin Franz se je rodila leta 1956 v mestu Annaberg-Buchholz. Po zaključku srednje šole se je med leti 1975 in 1976 začela strokovno usposabljanje za krajinsko vrtnarko v parku Dresden-Pillnitz. Med leti 1981 in 1986 je študirala krajinsko arhitekturo na Tehnični univerzi v Dresdnu. Po diplomi je pridobivala strokovne izkušnje kot krajinska arhitektka v pisarni za načrtovanje mesta v Leipzigu. Naslednja leta je delala kot znanstvena uslužbenka pri urejanju parka v Machernu (1986–1991). Leta 1991 je začela delovati kot samostojna arhitektka v Leipzigu. Delo Franzeve kot krajinske arhitektke se osredotoča predvsem na zgodovinske vrtove. Zadnjih 27 let je bila odgovorna za oblikovanje in preoblikovanje številnih projektov v Nemčiji, še posebej parkov, pokopališč in mestnih prostorov – vključno s kraji, ki so na Unescovem seznamu svetovne dediščine. Od 2009 do 2011 je bila nadomestna profesorica konserviranja zgodovinskih vrtov na Tehnični univerzi v Dresdnu. Napisala je številne članke, predvsem o krajinskem vrtnarstvu, ki so bili objavljeni v strokovnih revijah in glasilih. Poleg tega je članica delovne skupine za zgodovinske vrtove v nemškem društvu za vrtno arhitekturo in krajinsko kulturo (DGGL e.V.), bila pa je tudi predsednica društva “*Seifersdorfer Thal e.V.*” (1981–2014). Oglejte si tudi: www.la-franz.de

Kathrin Franz *was born in 1956, in Annaberg-Buchholz. Having left secondary school, she commenced professional training as a landscape gardener in the park of Dresden-Pillnitz between 1975-1976. She studied landscape architecture at the Technical University of Dresden between 1981-1986. After graduation, she gained professional experience as a landscape architect in the office for town planning in Leipzig. She spent the next years working as a scientific employee in the park management of Machern (1986-1991). In 1991, she established her own freelance practice in Leipzig. As a landscape architect, Franz's work focuses primarily on historical gardens. Over the past 27 years, she has been responsible for the design and the redesign of numerous of projects in Germany, especially parks, cemeteries and city places - including UNESCO World Heritage sites. From 2009-2011, she was a stand-in professor of historic garden conservation at the Technical University of Dresden. She has written numerous articles, primarily on landscape gardening, in professional journals and newsletters. Furthermore, she is member of the working group for historical gardens in German society for garden architecture and landscape culture (DGGL e.V.) and she was president of the association “Seifersdorfer Thal e.V.” 1981-2014). See also: www.la-franz.de*

Prof. Kinga Szilágyi (CSc, DLA) je krajinska arhitektka in redna univerzitetna profesorica na Fakulteti za krajinsko arhitekturo in urbanizem, Budimpešta, Univerza Szent István. Kot vodja oddelka vodi izobraževanje in raziskovanje na Oddelku za načrtovanje vrtov in odprtih prostorov. Je podpredsednica doktorske šole za krajinsko arhitekturo in krajinsko ekologijo, kjer je pristojna za Oddelek za krajinsko arhitekturo. Poleg načrtov za urbane zelene sisteme in načrtov za obnovo zgodovinskih območij in vrtov je njena najpomembnejša poklicna dejavnost raziskovanje mestne zelene infrastrukture in omrežja odprtih prostorov. Vodila je analizo strukture in načrtovanja odprtih prostorov v 200-letnem javnem parku Városliget v Budimpešti. Objavila je več mednarodnih publikacij o zgodovini načrtovanja in sodobni uporabi ter prihodnjem razvoju javnega parka. Lani je organizirala mednarodno delavnico na temo zgodovine načrtovanja javnih parkov v mestih Srednje in Vzhodne Evrope v 19. stoletju. Raziskovalci iz devetih šol krajinske arhitekture (Budimpešta, Dunaj, Ljubljana, Zagreb, Beograd, Cluj-Napoca, Krakov, Praga in Nitra) so se združili v skupnih prizadevanjih za delo na raziskovalnem projektu HYPPE. Cilji projekta so pomembni v evropskem kontekstu, saj zgodovina načrtovanja evropskega parka v regiji CE ni dobro dokumentirana in vključena v splošno zgodovino poklica. Projekt ima potencial za krepitev položaja teh šol na domačih univerzah in poklicnih združenjih.

Prof. Kinga Szilágyi *(CSc, DLA) is a landscape architect and a regular university professor at the Faculty of Landscape Architecture and Urbanism, Szent István University, Budapest. As the head of the department, she has been directing the education and research of the Department of Garden and Open Space Design. She is the vice president of the Doctoral School of Landscape Architecture and Landscape Ecology, where she is responsible for the Landscape Architecture Section. Besides urban green system plans and renewal plans for historic gardens and sites, her most important professional activity is researching urban green infrastructure and open space networks. She has run a set of analyses of the open space structure and design of the 200 years old public park of Budapest, the Városliget. She has launched several international publications on the design history, contemporary use and future development of the public park. Last year, she organised an international workshop on the theme of the design history of 19th century public parks of Central and Eastern European cities. The researchers from nine schools of landscape architecture (Budapest, Vienna, Ljubljana, Zagreb, Belgrade, Cluj-Napoca, Cracow, Prague and Nitra) pooled their efforts to work on the so-called HYPPE research project. The aims of the project are important in the European context because the history of European park design in the CE region is not well documented and integrated into the overall history of the profession. The project could be useful in strengthening the position of these schools at home universities and professional associations.*

Dr. Maja Simoneti je krajinska arhitektka, urbanistka in raziskovalka, zaposlena na Inštitutu za politike prostora – IPoP. Pred tem je delala kot prostorska načrtovalka in projektantka v podjetju LUZ, d.d. Ukvarja se z zagovorništvo sodelovanja pri urejanju prostora in urejanja javnega prostora, še posebej zelenih površin, s spodbujanjem hoje in trajnostne mobilnosti, s prostorsko pismenostjo in z razvojem inovativnih praks urejanja prostora. Urejanje mestnih zelenih površin že od diplome proučuje skozi načrtovalsko in raziskovalno prakso, vodila je izdelavo izvornih prostorskoarhitektonskih raziskav o vrtičkarstvu, urejanju otroških igrišč in pokopališčih, sodelovala je pri izdelavi zelenih sistemov in načrtov za ureditve javnih zelenih površin, v doktorski disertaciji je proučevala slovenski sistem urejanja javnih zelenih površin ter izkušnje iz prakse povezala z izzivi upravljanja zelenih površin. Zavzema se za celovito in vključujoče upravljanje javnih in drugih zelenih površin v urbanem okolju, zagovarja uvedbo samostojne komunalne službe za urejanje javnih zelenih površin in oblikovanje nacionalnih ukrepov za zagotovitev strokovnega izvajanja dejavnosti. S prispevki, študijami in raziskavami sodeluje pri povezovanju in izobraževanju akterjev s področja urejanja javnih zelenih površin.

Dr. Andrej Verlič je diplomiral iz gozdarstva in doktoriral iz varstva okolja na Univerzi v Ljubljani. Deset let je bil raziskovalec na Gozdarskem inštitutu Slovenije, Oddelek za gozdno ekologijo. Središče njegovega dela so bila področja upravljanja rekreacije v gozdu, zaznavanja gozdnega okolja in vrednotenja turistične in rekreacijske rabe gozdov. Od februarja 2018 vodi Službo Krajinski park Tivoli, Rožnik in Šišenski hrib pri javnem podjetju Snaga, d.o.o., ki na podlagi koncesije izvaja upravljavske naloge krajinskega parka.

Mag. Luka Šparl je študiral na smeri Okolje na Fakulteti za znanosti o okolju na Univerzi v Novi Gorici in na smeri Ekologija z naravovarstvom na Fakulteti za naravoslovje in matematiko na Univerzi v Mariboru, kjer je magistriral leta 2016. Od leta 2010 se ukvarja s preučevanjem biologije, ekologije in varstva gliv, sodeluje v gobarsko-mikološkem društvu Ljubljana in Mikološki zvezi Slovenije. Kot delovni mentor sodeluje s študenti pri raziskovalnih in zaključnih nalogah ter na študentskih raziskovalnih taborih. Pri svojem delu si prizadeva za uspešno komuniciranje, išče možnosti za izboljšave in rešitve, ki so celovite in trajnostno naravnane. Sprva je bil zaposlen na Zavodu za gozdove Slovenije, sedaj pa je zaposlen v Službi Krajinski park Tivoli, Rožnik in Šišenski hrib pri javnem podjetju Snaga, d.o.o.

Nejc Praznik je univerzitetni diplomiran inženir gozdarstva in certificiran arborist. Že v diplomskem delu se je ukvarjal s parkovno drevnino. Pripravištvo je opravil na Zavodu za gozdove Slovenije, kasneje se je zaposlil pri podjetju Tisa d.o.o, kjer je sodeloval pri vzpostavitvi digitalnega katastra mestnih dreves v Ljubljani. Sedaj je zaposlen pri javnem podjetju Snaga, d.o.o., kjer v delovni enoti Zelene površine skrbi za mestno drevje na javnih površinah.

Mag. Petra Stušek je diplomirala na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani in končala podiplomski študij na Ekonomski fakulteti. Magistrirala je na področju menedžmenta v turizmu. Zaključila je specializacijo na Slovenski šoli za odnose z javnostmi. Je direktorica javnega zavoda Turizem Ljubljana in podpredsednica uprave mednarodne organizacije ECM (*European Cities Marketing, neprofitna mednarodna organizacija za mestni turizem, ki omogoča večjo konkurenčnost in uspešnost vodilnih evropskih destinacij*), pristojna za področje pristočnega turizma. V zadnjih letih je njena ekipa osvojila več prestižnih naslovov, kot so nagrada globalne organizacije *World Tourism Travel Council "turizem za prihodnost"*, nagrada mednarodne organizacije *Green Destinations*, ki je Ljubljano štirikrat uvrstila med sto najbolj trajnostnih destinacij na svetu, in nagrada DiggIt za digitalni turizem in vsebino spletnega portala. V kategoriji *"Okolje in dostopnost kot katalizator za trajnostno in odgovorno rasti"* je Ljubljana dobila tudi skupno nagrado *"ETIS and Accessible Tourism"* za leto 2016.

Aljaž Babič je doma iz Ljubljane, kjer je študiral krajinsko arhitekturo na Biotehniški fakulteti. Svoje znanje je že med študijem nadgrajeval z delom v studiu AKKA, kjer je sodeloval pri različnih projektih v različnih razvojnih fazah. Svojo pozornost je najraje usmerjal v zgodnje faze dizajna, grafično obdelavo projektov in izdelavo vizualizacij. Po opravljenem magistriraju leta 2017 je delal v krajinskoarhitekturnem biroju v Belgiji, kjer se je posvečal predvsem oblikovanju konceptov različnih prostorskih ureditev. Danes večinoma deluje na področju ilustracije in oblikovanja.

Luka Vidic je krajinski arhitekt in fotograf. Deluje na področju načrtovanja, oblikovanja, fotografije in ohranjanja kulturne dediščine. Fotografije razstavlja na samostojnih in skupinskih razstavah ter jih objavlja v strokovnih publikacijah. Je ustanovni član kulturno-okoljskega društva Pazi!park, avtor člankov o vrtnem in parkovnem oblikovanju, sodeluje pa tudi s kulturnimi ustanovami pri izvedbah razstav. Zaposlen je na javnem zavodu Turizem in kultura Radovljica.

Partnerja pri izvedbi posveta:

MGLC - Mednarodni grafični likovni center,
Oddelek za krajinsko arhitekturo, Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani

Izvedbo posveta in tisk zbornika so s finančno podporo omogočili:

Sofinanciranje iz javnih sredstev:

MESTNA OBČINA LJUBLJANA, MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR

Mestna občina
Ljubljana

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR

Donatorji in podporniki:

TAURUS GROUP SPORT

ATRIVA proizvodnja svetilk in urbane opreme d.o.o.

HARPO spa.

ZIEGLER STUDIO urbana oprema d.o.o.

CONA PLUS urbana oprema in igrala d.o.o.

ACER prostorsko načrtovanje, projektiranje in varstvo okolja, Novo Mesto d.o.o.

MARAMO svet parketa d.o.o.

Razvojni center PLANIRANJE d.o.o. CELJE

LOCUS prostorske informacijske rešitve d.o.o.

Hiša dobrih vin Koželj d.o.o.

DKAS